

Nr 305.

Av herr **Osvald** och herr **Petersson, Emil**, *angående lönegrads-
placering av två avdelningschefer hos riks-
antikvarieämbetet.*

Under de senare decennierna har den statliga kulturminnesvården kraftigt utvecklats. Allteftersom kraven på moderniseringar och förbättringar inom samhällslivets olika områden gjort sig starkare gällande, ha de praktiska svårigheterna att bevara vår äldre kultur blivit alltmera påtagliga. För att bemästra de problem, som därigenom uppstått, har det varit nödvändigt att i möjligaste mån effektivisera kulturminnesvårdens organisation och att i samband därmed stimulera och leda de många frivilliga medarbetarna runt om i landet. Vägledande för dessa strävanden har varit en önskan att bygga ut den centrala institutionen, riksantikvarieämbetet, till ett icke blott formellt utan även reellt riksomfattande arbetsorgan. Ett dylikt mål har icke kunnat nås utan en betydande utvidgning och en viss omgestaltning av nämnda institution. Viktiga resultat ha redan uppnåtts, men åtskilliga förbättringar krävas alltjämt för att göra riksantikvarieämbetet fullt skickat att möta de ständigt ökade kraven på aktiv medverkan i vårt lands kulturliv.

År 1921 framlade den åtta år tidigare utsedda fornvårdskommittén ett förslag till lösning av den statliga kulturminnesvårdens organisation. På grund av sin omfattning kunde dock detta förslag ej genomföras. Sålunda nödgades man alltjämt söka provisoriskt tillgodose de stegrade kraven på den praktiska kulturminnesvården inom ramen för en äldre organisation, som redan länge visat sig otidsenlig. Först sedan en förnyad utredning kommit till stånd genom kulturminnesvårdssakkunniga, vilka 1936 framlade ett förslag till centralmyndighetens organisation, förbättrades situationen. De sakkunnigas förslag gick väsentligen ut på att bibehålla och stabilisera den organisation, som redan vuxit fram. Vid denna tidpunkt förelågo ännu inga planer på någon mera genomgripande förändring av fornminneslagstiftningen, varför organisationsförslaget grundades på den förutsättningen, att 1867 års fornminnesförordning skulle bibehållas med smärre justeringar. Den huvudsakliga vinsten för riksantikvarieämbetet av den omorganisation, som med utgångspunkt från de sakkunnigas förslag ägde rum 1938, kom sålunda att bestå däruti, att vissa icke-ordinarietjänster ordinariesattes, och att ett antal icke-ordinarietjänster nyinrättades. Befattningarna såsom avdelningschefer för riksantikvarieämbetets fornminnes- och byggnadsminnes-

avdelningar placerades i A 26, d. v. s. den lönegrad, där statens historiska museums avdelningsföreståndare redan tidigare stått, trots att både kulturminnesvårdssakkunniga och Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien yrkat på en högre löneställning för dessa båda befattningshavare.

Den otillfredsställande lönegradsplaceringen av de här nämnda befattningarna har vid flera tillfällen uppmärksammats, och åtgärder ha föreslagits i syfte att ernå förbättringar. Sålunda framhöll Vitterhetsakademien i sitt den 4 maj 1943 avgivna yttrande över lärdaverksutredningens betänkande 1942 bl. a., att cheferna för riksantikvarieämbetets fornminnes- och byggnadsminnesavdelningar borde placeras i samma löneställning som museidirektören för statens historiska museum, vilken i enlighet med de kulturminnesvårdssakkunnigas förslag vid 1938 års omorganisation placerats i lönegrad A 30. Någon förändring av de berörda befattningshavarnas löneställning kom dock icke till stånd.

I sina hösten 1947 avlåtna riksdagspetita anhöll akademien om förbättring av löneställningen för bl. a. de två ovannämnda befattningshavarna vid riksantikvarieämbetet. Akademien lämnade mycket utförliga motiveringar till sina äskanden, som gingo ut på att de borde placeras i lönegrad Ca 33. Detta akademiens önskemål beaktades icke i propositionen till 1948 års riksdag.

Akademien har upprepat sin framställning i här nämnda avseende i sina 1948 och 1949 avlåtna riksdagspetita utan att resultat vunnits. Här må dock nämnas, att statens lönenämnd i utlåtande den 13 november 1948 framhållit, att de berörda avdelningschefernas löneställning kan betecknas som förhållandevis låg. Med hänsyn till den vid ifrågavarande tidpunkt pågående utredningen rörande löneställningen för byråchefer och verkschefer m. fl. kunde lönenämnden emellertid icke förorda större förändring än uppflyttning till Ca 31.

Denna översikt av de allvarliga ansträngningar, som gjorts i avsikt att förbättra löneställningen för vissa befattningshavare vid kulturminnesvårdens centrala institution, visar, att frågan enligt vår mening icke i tillräcklig grad beaktats vid behandlingen av Vitterhetsakademiens anslagsäskanden under de tre senaste åren.

Såsom akademien i olika sammanhang framhållit, kunna de två tjänsterna såsom avdelningschefer för riksantikvarieämbetets fornminnes- och byggnadsminnesavdelningar jämföras med tjänsterna såsom byggnadsråd i byggnadsstyrelsen och arkivråd i riksarkivet. Det bör härvid särskilt betonas, att riksantikvarieämbetets nuvarande arbetsuppgifter reglerats genom fornminneslagstiftningen 1942, tillkommen fyra år senare än den nu gällande personalorganisationen. De nya arbetsuppgifternas omfattning och art ha ställt ökade krav på avdelningscheferna, vilkas löneställning dock icke blivit föremål för den omprövning, som borde ha varit

själfallen. Genom 1942 års fornminneslagstiftning har riksantikvarieämbetet blivit högsta beslutande myndighet i fornvårdsfrågor, vilkas avgörande tidigare låg i Vitterhetsakademiens hand. Vidare har den lokala organisationen på kulturminnesvårdens område växt ut och konsoliderats i en grad, varom man år 1938 ännu icke vågade bilda sig någon uppfattning. Numera är riksantikvarieämbetet i av Kungl. Maj:t 1945 fastställd ordning chefsinstitution för landsantikvarierna i deras verksamhet såsom den statliga kulturminnesvårdens representanter.

De här ifrågavarande avdelningarna ha sedan 1938 växt ut till byråer med ett flertal tjänstemän och med en verksamhet, som successivt kommit att omfatta allt flera områden. Det praktiska arbetet har intensifierats i sådan grad, att verkschefen numera långt mindre än tidigare personligen kan handlägga de ärenden, som instruktionsmässigt ankomma på honom. Avdelningschefernas arbetsuppgifter ha även härigenom ökats och fått en självständigare karaktär. Landsantikvarieorganisationens konsolidering har lett till en ökning av kulturminnesvårdens resurser men samtidigt också medfört en mycket stor ansvällning av centralinstitutionens arbete. Inspektionen av landsantikvariernas verksamhet liksom av det praktiska arbetet i de olika delarna av landet måste till stor del utföras av avdelningscheferna å verkschefens vägnar.

Avdelningschefernas ställning såsom ämbetsverkets representanter har numera blivit sådan, att dessa tjänstemän äro jämförbara endast med byråchefer i den centrala förvaltningen, ett faktum som ytterligare bestyrkes av den allmänna definition av en byråchefs åligganden, vilken givits av byråchefsutredningen. De böra därför uppflyttas till lönegrad Ca 33.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att uppflytta cheferna för riksantikvarieämbetets fornminnes- och byggnadsminnesavdelningar från lönegrad Ca 29 till lönegrad Ca 33.

Stockholm i januari 1950.

Hugo Osvald.

Emil Petersson.
